

INSTITUTI I KURRIKULËS DHE I TRAJNIMIT

PROGRAMET E KURRIKULËS BËRTHAMË TË GJIMNAZIT

FUSHA: GJUHË E HUAJ

LËNDA: GJUHË FRËNGE

KODI: 3.2.11.B

PROGRAMI I LËNDËS GJUHË FRËNGE

PËR KLASËN E 11^{të}

TIRANË, DHJETOR 2009

Programi i gjuhës frënge për klasën e 11^{të} është një dokument zyrtar dhe ka për qëllim të arrijë dhe të realizojë standardet e mësimdhënies, të mësimnxënies dhe të vlerësimit të nxënësit, në nivelin gjuhësor B1.2, sipas Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët (KPER), duke mundësuar që nxënësi nga përdorues i nivelit prag të gjuhës (B1+ në klasën e X-të), të bëhet përdorues prag, i pavarur.

Ky program mbështetet edhe te udhëzimet e Kurrikulës Kombëtare të Gjuhëve Moderne për Arsimin Publik Parauniversitar. Programi i klasës 11^{të} mishëron të gjitha njohuritë gjuhësore, ndër-lëndore dhe ndërkulturore të përftuara nga klasa e 3^{të} deri në klasën e 10^{të}.

Programi mundëson realizimin e nevojave dhe interesave gjuhësore e kulturore të nxënësve, duke i ndërthurur ato me përvojat dhe dijet mbi botën që e rrethon. Kështu, programi kërkon që nxënës/i,-ja të rrisë e të thellojë aftësitë e tij shprehëse në gjuhën frënge, drejt thellimit të procesit të formimit të tij si përdorues i pavarur.

Programi mbështetet në interesat dhe nevojat gjuhësore të grupmoshës dhe nxit zhvillimin e pavarur, intelektual dhe sociokulturor të nxënësve.

Programi i gjuhës frënge për klasën e 11^{të} e drejton nxënës/in,-en të mësojë në mënyrë të pavarur, të zhvillojë të menduarit kritik dhe e përgatit për të nxënit gjatë gjithë jetës. Këto mënyra të mësimdhënies/nxënies realizohen me sukses duke ndërthurur forma të ndryshme të punës individuale dhe të asaj në grup.

Programi i gjuhës frënge për klasën e 11^{të}, si pjesë përbërëse e kurrikulës së re të AML-së, lidhet edhe me programet ndërkurrikulare të kësaj klase, duke rritur dhe forcuar njohuritë e nxënës/it,-et jo vetëm në gjuhën frënge, por edhe në lëndët e tjera, si p.sh.: në histori, gjeografi, biologji, matematikë, informatikë etj., duke i ndërthurur këto dije në mënyrë logjike dhe krijuese. Kjo ndërthurje ndërlëndore bëhet në mënyrë të vetëdijshme. Gjatë procesit të mësimdhënies/nxënies në klasën e 11^{të}, nxënës/i,-ja përfton dije të qëndrueshme dhe të vazhdueshme me përdorimin e formave të larmishme të punës së tij/saj dhe ndihmën e mësuesit. Këto dije e përgatisin nxënës/in,-en të përballet me studime të mëtejshme, si dhe me mundësinë për punësimin brenda ose jashtë vendit.

Programi i gjuhës frënge për klasën e 11^{të} është konceptuar dhe hartuar në mënyrë të tillë që nxënësi, me dijet e marra gjatë procesit mësimor, të zhvillojë personalitetin e tij/saj, duke rritur besimin dhe ndjenjën e përgjegjësisë ndaj vetes dhe shoqërisë.

1. SYNIMI I LËNDËS

Programi i gjuhës frënge për klasën e 11^{të} është një shkallë më e lartë se niveli prag dhe synon të pasurojë aftësitë e fituara në nivelet e mëparshme, në mënyrë që nxënës/i,-ja të arrijë të konsolidojë nivelin B1+ dhe të kalojë në atë B1.2, ku nxënës/i,-ja nga përdorues i nivelit prag të gjuhës (B1+ në klasën e X-të), bëhet përdorues prag i pavarur.

Programi i gjuhës frënge për klasën e 11^{të} synon që nxënës/i,-ja:

- të thellojë njohuritë gjuhësore, perceptuese dhe shprehëse;
- të thellojë më tej aftësitë komunikuese duke përdorur njohuritë gjuhësore në rrethana të jetës së përditshme;
- të reagojë në mënyrë të përshtatshme në rrethanat e komunikimit ndërkulturor;
- të forcojë më tej ndërveprimin në situata reale jashtëshkollore;

- të përforcojë bashkëveprimin e punës në grup me punën e pavarur individuale dhe krijuese;
- të ushtrohet në punë të pavarur dhe krijuese brenda dhe jashtë klasës.

2. OBJEKTIVA TË PËRGJITHSHËM

Programi i gjuhës frënge për klasën e 11te ka si objektiv të përgjithshëm të zhvillojë aftësinë analitike të një informacioni më të gjerë gjuhësor dhe kulturor, duke e ndërthurur këtë informacion me njohuritë e lëndëve të tjera, ku nxënësi zhvillon më tej:

- shprehinë me shkrim dhe me gojë;
- saktësinë me shkrim dhe me gojë;
- aftësinë për të përballuar me shkathtësi problemet e përditshme përmes formimit të tij/saj gjuhësor;
- aftësinë për të vënë në dukje dallimet ndërmjet kulturave të ndryshme.

3. OBJEKTIVA

Objektivat sipas standardit në komunikim:

Përshkrimi. Programi i klasës së 11te vendos një standard më të lartë gjuhësor në mënyrë që nxënës/i,-ja të përballojë situata të ndryshme të komunikimit të përditshëm, në një mjedis gjuhësor e kulturor frëngjisht folës ku sasia e informacionit që shkëmbehet është më e madhe dhe e një shkalle më të lartë vështirësie. Në këtë fushë përshkruhen aspekte të komunikimit me një standard më të lartë gjuhësor. Në këtë nivel, nxënës/i,-ja, aftësohet të njohë fusha të caktuara të kulturës frënge, si: historia, kinemaja, kënga franceze, artet pamore etj., duke përgjithësuar karakteristika të veçanta.

	Objektiva
Komunikimi	<p>Në fund të klasës së 11te nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të komunikojë rreth problemeve që lidhën me fushat e tij të interesit; • të ndjekë biseda, emisione radiotelevizive, CD e DVD; • të shprehet, me shkrim e me gojë, rreth një tematike të caktuar duke këmbyer ide, mendime rreth problemit në fjalë; • të krahasojë dhe të këmbejë informacionin; • të sqarojë, dhe të japë detaje; • të kuptojë thelbin; • të hamendësojë rreth kuptimit të një pjese; • të miratojë, • të diskutojë, të debatojë mbi një temë të caktuar; • të shprehë ndërvarjen reciproke gjate argumentimit; • të bashkëpunojë në veprimtari e situata të ndryshme, si p.sh.: jeta e përditshme, jeta në

		shkollë, bota përreth nesh, bota e komunikimit, jeta personale dhe shoqërore etj.
Veprimtaritë komunikimit	e	<p>Në fund të klasës së 11te nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të prezantojë veten dhe të tjerët sipas situatave të ndryshme, në mënyrë të nuancuar (formale, zyrtare, miqësore etj.); • të shprehë ndjenjat (gëzim, keqardhje, zemërim...); • të kërkojë /të japë informacion; • të komentojë një fakt (të argumentojë, të krahasojë etj.); • të hartojë një hipotezë (ta konfirmojë, ta mohojë); • të shkruajë një letër zyrtare (një CV, letër-kërkesë, letër motivimi etj.); • të shprehë opinione pozitive/negative mbi diçka, për dikë; • të argumentojë dhe të japë këshilla; • të nisë, të vazhdojë, të mbyllë një bisedë; • të shprehë pëlqime, shije etj.; • të kërkojë dhe të japë leje, • të nxisë a të pengojë një veprim të caktuar; • të shprehë dëshira keqardhje, urime; • të falë dhe kërkojë falje; • të kërkojë shpjegime, ndihmë, të bëjë falënderim.

b) Objektiva sipas standardit në kulturë

Përshkrimi. Objektivat e standardeve në këtë fushë thellojnë njohuritë kulturore dhe të sjelljes gjuhësore të nxënësit duke dalluar elementet kulturore të gjuhës që ai/ajo mëson si dhe duke vendosur marrëdhënie me kulturën e gjuhës amtare.

	Objektivat
Kultura	<p>Në përfundim të klasës së 11 nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të vendosë marrëdhënie ndërmjet kulturës amtare dhe kulturës së huaj, duke përcaktuar dhe zbatuar strategji të ndryshme; • të zotërojë njohuri të karakterit të përgjithshëm për të dhënat gjeografike, ekonomike e politike të vendeve kryesore frëngjisht-folëse; • të përdorë sipas regjistrave të ndryshëm të gjuhës (zyrtare, miqësore, konfidenciale, normale, informale etj.) rregullat e mirësjelljes të popullit, gjuhën e të cilit mëson, (përdorim i përshkallëzuar i urimeve, përshëndetjeve, formave të adresës, fjalëve të urta etj.);

	<ul style="list-style-type: none"> • të kërkojë fjalën në publik, si dhe të përdorë si duhet gjestet, pozicionin që shoqërojnë ligjërimin; • të kërkojë fjalën në publik, duke përdorur gjeste, dhe duke mbajtur pozicion të përshtatshëm për ligjërimin; • të shmangë format urdhërore, duke i zbutur ato me kushtoren kur shpreh një kërkesë; të dijë si të përdorë pasthirrat etj.; • të komentojë rreth monumenteve të artit, personaliteteve, ngjarjeve të rëndësishme të historisë dhe të aktualitetit; • të shprehet qartë për shijet e të rinjve, tregun, çmimet, modën etj.; • të analizojë një film, dramë, koncert apo vepër letrare, duke bërë komente mbi to (të shprehë admirim, pëlqim, mospëlqim, shije të tjera);.
--	---

c) Objektivat sipas standardit në formimin gjuhësor

Përshkrimi i linjës. Kjo linjë aftëson nxënës/in,-en të përdorë elemente gjuhësore si përdorues i pavarur në situata të ndryshme, duke përdorur gjithë aftësitë gjuhësore, strukturat gramatikore, rendin e fjalëve, raportet mes kategorive të ndryshme gramatikore dhe ndërvarësinë e tyre reciproke në ligjërim. Nxënës/i,-ja në këtë nivel shprehet qartë me struktura të thjeshta, por të ndërtuara mirë, përshtat mirë elementet morfologjike dhe ato sintaksore në fjali. Gjithashtu, nxënës/i,-ja aftësohet të prodhojë elemente gjuhësore që i përkasin nivelit B1.2. Në këtë nivel bëhet rimarrja dhe përpunimi i njohurive gramatikore të përfutuara, si dhe integrohen struktura të reja gjuhësore më të ndërlikuara, që lejojnë një komunikim më të nuancuar. Nxënësit, në këtë nivel, njohin mirë sistemin gramatikor, që u lejon të shprehen lirshëm, pa ose me pak gabime, me koherencë dhe me një rrjedhshmëri të mirë.

	Objektiva
Elemente gramatikore	<p>Në fund të klasës së 11^{të} nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të ndërtojë drejt fjalinë e thjeshtë dhe të përbërë, duke përdorur drejt rendin e fjalëve në fjali; • të zotërojë skema të thjeshta e të sakta për të nuancuar mendimin, idetë në ligjërimin me shkrim e me gojë; • të bëjë dallimin, të krahasojë nuancat modale të foljes duke i përdorur drejt në fjali; • të përshtasë drejt kategoritë e ndryshme, duke respektuar ndërvarësinë morfo-sintaksore ndërmjet tyre (si: përshtatja emër- mbiemër,

	<p>përemër-folje, folje-kryefjalë, folje- rrethorë etj.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përdorë drejt elementet e pandryshueshëm, si lidhëza e parafjalë, duke vendosur raporte të drejta mes fjalëve, pjesëve me vartësi morfo-sintaksore mes tyre; • të përdorë saktë modalitetin foljor për të shprehur emocione, ndjesi të veçanta në ligjërim; • të shpreh mendimet, idetë e tij duke përdorur ligjëratën e drejtë dhe të zhdrejtë. <p>Nxënës/i,-ja aftësohet në:</p> <p style="padding-left: 40px;">Përdorimin e elementeve morfologjike të:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ kohëve të përbëra (përshtatja në fjali të përbëra e kohëve të së kryerës); ✓ mbiemrave dhe përemrave dëftorë, pronorë, të pakufishëm dhe lidhorë; ✓ mënyrës lidhore e tashme dhe e shkuar, ✓ trajtave të shkurtra të përemrave vetorë (vendi i tyre, funksioni); ✓ ligjëratës së zhdrejtë; ✓ formave foljore (veprore dhe pësore); ✓ krahasimi; ✓ mënyra dhe fjalia kushtore. <p style="padding-left: 40px;">Përdorimin e Elementeve sintaksorë, si:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ artikulorët (konektorët) logjikë; ✓ fjalitë e nënrenditura (ndërtimi dhe funksionet); ✓ elemente të koherencës dhe të kohezionit.
--	---

4. OBJEKTIVAT SIPAS AFTËSIVE GJUHËSORE

Aftësitë gjuhësore	Objektivat
Të dëgjuarit	<p>Nxënës/i,-ja duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të marrë mesazhe për kërkesa informacioni dhe t'i këmbëjë lirshëm, në mënyrë të pavarur ato; • të kuptojë biseda mbi tema të njohura dhe informacion faktik; • të kuptojë lajmërimet, mesazhe, slogane publicitare me gjuhë standarde, për probleme që lidhen me interesat e tij; • të kuptojë mesazhe radiofonike ose televizive mbi tema të njohura, si: shkolla, familja, argëtimet, shoqëria, etj., me një saktësi të kufizuar, duke shpjeguar atë çka përbën problem, vështirësi; • të kuptojë reklama që i interesojnë, p.sh.: reklamën e një kompjuteri, një celulari, një parfumi, shoqërie turistike etj., pavarësisht nga fjalori i përdorur, por mjafton që të jenë shqiptuar saktë dhe me një ritëm normal të folurit; • të kuptojë një udhëzues turistike, nëse flitet qartë, duke verifikuar informacionin, madje, duke kërkuar përsëritjen e informacionit, nëse ai është i gjatë dhe i dhënë me shpejtësi.
Të lexuarit	<p>Nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të kuptojë tekste faktike jo shumë të vështirë që lidhen me interesat e tij; • të lexojë letra personale ku shprehen ndjenja e emocione (efekte stili); • të lexojë dhe kuptojë artikuj shtypi që lidhen me jetën e përditshme dhe tema të njohura; • të kuptojë tekste argumentuese të hartuara qartë dhe me koherencë; • të lexojë dhe kuptojë udhëzime teknike ose këshilla; dhe identifikojë ndarjen e tekstit në hyrje, zhvillim e konkluzione.
Të folurit	<p>Nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të bëjë një përshkrim të drejtpërdrejtë dhe të thjeshtë të temave të ndryshme, në kuadrin e fushës tij të interesit; • të komunikojë lirshëm një tregim ose një përshkrim të thjeshtë në formën e një vazhdimësie, duke dhënë hollësi të anës përshkruese dhe emocionale; • të japë një intervistë me të dhëna të thjeshta mbi jetën, formimin e tij, duke përcaktuar në hollësi e në mënyrë lineare problemin për të cilin intervistohet;

	<ul style="list-style-type: none"> • të japë këshilla, argumente mbi një problem apo situatë të caktuar; • të shprehë opinione mbi tema të ndryshme të trajtuara në filma, libra etj., duke vënë theksin në mendimin dhe gjykimin e tij personal; • të reagojë dhe të argumentojë për një temë a problem të njohur, që lidhet me aktivitetin e tij të përditshëm; • të bëjë një argumentim në mënyrë të mjaftueshme për të qenë i kuptueshëm.
Të shkruarit	<p>Nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë tekste të qarta dhe koherente, mbi tema të njohura dhe me interes për të; • të përshkruajë një fenomen apo person në mënyrë të qartë, duke lidhur një seri elementesh përshkruese në mënyrë lineare; • të shkruajë tekste ku të shprehë propozime ose të japë argumente lidhur me një temë të caktuar; • të shkruajë letra me përshtypje mbi përvoja personale, kërkesa apo opinione të caktuara rreth një problemi të caktuar, ku të shkruhet qartë dhe me elemente të dallueshme: përshtypja, përshkrimi apo kërkesa në fjalë; • të shkruajë mesazhe dhe udhëzime shpjeguese për të afërmit, miqtë etj. (zyrtare, miqësore, konfidenciale, normale, etj.), duke saktësuar thjesht dhe qartë mesazhin, udhëzimin e dëshiruar; • të shkruajë qartë fundin logjik sipas tij të një tregimi të hapur ose konkluzionet e një teksti argumentues, duke vënë theksin në elemente të përcaktuara qartë nga ana e tij.

5. KËRKESA TË GJUHËS FRËNGE NDAJ LËNDËVE TË TJERA

Programi i gjuhës frënge për klasën e 11^{të}, siguron integrimin ndër-lëndor, duke e shfrytëzuar për aftësimin në rritje të nxënësve në përdorimin e njohurive gjuhësore dhe të katër aftësive gjuhësore: të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit dhe të shkruarit. Konceptet gramatikore dhe nocionet leksikore trajtohen e mësohen në kontekste të caktuara brenda programit të gjuhës së huaj, por të lidhura pazgjidhshmërisht me njohuri, tematika të parashtruara në programet e tjera lëndore, si dhe dokumente të tjera burimore, të përdorura në procesin e edukimit.

Meqenëse njohja rreth botës është më e plotë, në këtë fazë të arsimimit bëhet e mundur që aftësitë shprehëse gjuhësore të rriten, duke thelluar kështu integrimin ndër-lëndor. Ndërthurja ndër-lëndore shprehet si më poshtë:

1. Lidhja mes gjuhës frënge dhe *matematikës* shprehet në përdorimin e shifrave, të numrave dhe të veprimeve matematikore në gjuhën e huaj, si p.sh.: sistemi metrik evropian dhe latin.
2. Lidhja e gjuhës së huaj me shkencat natyrore, p.sh.: me *biologjinë*, reflektohet në trajtimin e temave rreth trupit të njeriut, bimësinë, si dhe në ndikimin e funksioneve që ato kryejnë.
3. Në lëndën e TIK-ut, nxënës/i,-ja aftësohet të përdorë internetin, e-mailin, programe të ndryshme që e ndihmon atë të eksplorojë të rejtat mbi botën që ai/ajo studion.
4. Me *artet* janë të lidhura ngushtë temat rreth personaliteteve dhe kontributit të tyre në fushën e sportit, muzikës, modës dhe pikturës.
5. Me *shkencat sociale* janë të lidhura tema, si: miqësia, marrëdhëniet familjare, marrëdhëniet në shkollë, marrëdhëniet në komunitet, koha e lirë dhe shfrytëzimi i saj si pjesë e fushës tematike “Jeta shoqërore dhe personale”.

Komunikimi dhe formimi kulturor, si një nga linjat më të rëndësishme në procesin e të nxënës të gjuhës së huaj, trajton tema në lidhje me mjedisin social dhe atë natyror, sportin, trajtimin fizik dhe ushqimor. Kështu që, gjatë trajtimit të kësaj linje, nxënësi rimer njohuri, shprehet, mban qëndrim rreth fushave të cilat mbulojnë shkencën, si ato që përmendëm më lart.

Studimi i dokumentit burimor pamor, i një paragrafi letrar, i një fragmenti poezie, i një fotoje apo peizazhi gjeopolitik; gjykimi për materialin dhe idetë që këto dokumente shprehin, për periudhën dhe autorin e dokumentit në fjalë na çojnë drejt një ndërveprimi mes gjuhës së huaj dhe historisë, sociologjisë apo letërsisë.

Po kështu, çdo dokument burimor i karakterit pamor, i shprehur në formë artistike, si: tablo, peizazh, foto, vepër tjetër artistike na siguron krahas komunikimit, gjykimit në gjuhë të huaj rreth artit, edhe atë çfarë paraqet vepra artistike.

Dokumente burimore që trajtojnë arritje shkencore, jetën e personaliteteve shkencorë etj., krahas njohurive gjuhësore në gjuhën frënge, kontribuojnë me anë të ndërthurjes lëndore në përfundimin dhe thellimin e njohurive shkencore në fushën shkencore respektive.

Kështu, një imazh fotografik mbi vëllezërit Lumière, foton apo regjistrimin filmik kontribuon në thellimin e njohurive të nxënësit mbi foton e kinemanë, në thellimin e dijeve fizike për procesin fizik të dritës.

6. KËRKESA PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Ky program është një dokument zyrtar i detyrueshëm për t’u zbatuar nga përdoruesit e tij (mësues, autorë të teksteve etj.).

Programi lëndor është vetëm një pjesë e tërësisë së dokumenteve zyrtarë të cilat janë të detyrueshme për t’u zbatuar në lëndën e gjuhës frënge. Dokumentet e tjera kryesore janë korniza kurrikulare e gjimnazit dhe standardet e fushës kurrikulare ku kjo

lëndë bën pjesë. Hartimi i programit është mbështetur si te korniza kurrikulare, ashtu edhe te standardet e fushës.

Për të siguruar përdorimin sa më të mirë të programit, është e vlefshme njohja me dokumentet e lartpërmendura.

Te korniza kurrikulare vëmendje të veçantë i duhet kushtuar:

- synimeve të përgjithshme të kurrikulës së gjimnazit,
- synimeve të linjave ndërkurrikulare,
- vlerësimin të nxënësit me notë,
- parimeve të mësimdhënie-mësim-nxënies.

Në mënyrë që tërësia e dokumenteve zyrtarë (korniza kurrikulare, standardet e fushës së të nxënësve dhe programi lëndor) të zbatohen më së miri në dobi të nxënësve, përdoruesit e tyre duhet të njohin thellë programet lëndore të lëndës së gjuhës frënge për klasën paraardhëse dhe klasat pasardhëse.

Gjithashtu, përdoruesve të këtyre dokumenteve u lind nevoja të njohin standardet e të gjitha fushave të tjera të nxënësve dhe të gjitha programet lëndore të njëjtit vit.

A. Objektivat

Objektivat e parashtruara në programin e gjuhës frënge për klasën e 11^{të} janë të detyrueshme për t'u realizuar nga mësuesi dhe duhen përvetësuar nga nxënës/i,-ja. Kjo do të thotë se të gjithë nxënësve duhet t'u jepet mundësia që të nxënë çka përshkruhet tek objektivat. Objektivat nuk janë të renditura sipas shkallës së vështirësisë. Realizimi i objektiveve në tema, kapituj e njësi mësimore dhe renditja e tyre është zgjedhje e lirë e zbatuesit të programit. I tërë programi realizohet nëpërmjet objektiveve. Kjo do të thotë që mësues/i,-ja në funksion të objektiveve mësimore, është i/e lirë të zgjedhë një temë të caktuar duke integruar në të aktet e komunikimit, si dhe materialin morfosintaksor që bëjnë të mundur realizimin e të katër komponentëve të aftësive gjuhësore.

Fusha tematike e programit është përzgjedhur në vartësi të dokumenteve të rëndësishëm, siç janë: Kuadri i Përbashkët i Referencave të Këshillit të Evropës, si dhe kurrikula e re e arsimit të mesëm.

Orientimi tematik e bën atë më të manovrueshëm. Për përzgjedhjen e tematikave janë marrë parasysh: rrjedhshmëria e mendimit, dëshirat, motivimi dhe reflektimi.

Temat e zgjedhura për t'u trajtuar në klasën e 11^{të} janë në përputhje me moshën dhe interesat e nxënësve të kësaj klase. Ato përfshijnë fusha të larmishme të jetës për arsyen e thjeshtë se nxënësit do t'i duhet të paktën një minimum njohurish për të kuptuar dhe për t'u shprehur sado thjesht në të gjitha situatat jetësore në të cilat mund të ndodhet.

Elementet më fleksibël dhe më të manovrueshme janë funksionet gjuhësore dhe materiali morfo-sintaksor. Këto mund të përzgjidhen në përputhje me nivelin e njohurive të nxënësve e në përputhje me objektivat që duhet të realizohen.

B. Orët mësimore

Sasia e orëve mësimore është rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, kurse janë të lirë të ndryshojnë me 10%

(shitesë ose pakësim) orët e rekomanduara.. Kjo do të thotë se mësues/i,-ja mund të vendosë të përparojë më ngadalë, kur vë re se nxënësit hasin vështirësi të veçanta në përmbushjen e objektivave të kapitullit, por mund të ecë më shpejt, kur nxënësit demonstronjë një përvetësim të kënaqshëm.

Në programin e lëndës së gjuhës frënge afërsisht **70%** e orëve mësimore totale janë për shtjellimin e njohurive të reja lëndore dhe **30%** e tyre janë për përpunimin e njohurive (gjatë vitit dhe në fund të vitit shkollor).

B.1 Shpërndarja e orëve mësimore

Gjuha frënge për klasën 11^{të} zhvillohet me 3 orë mësimore në javë (36 javë x 3 orë = 108 orë vjetore) dhe shpërndarja e orëve të planifikuara është si vijon:

Gjatë shtjellimit linear të lëndës në tekst (në kapituj e njësi mësimore) fushat dhe aftësitë gjuhësore dhe linja (kultura) ndërthuren me njëra-tjetrën. Mësues/i,-ja është i/e lirë të bëjë kombinimin e tyre brenda një kapitulli ose njësie mësimore, pavarësisht renditjes në tabelën e shpërndarjes së orëve.

Komunikimi dhe formimi kulturor zë 85 orë, të cilat ndahen, sipas objektivave që u përgjigjen, në 60 orë mësimore për kulturën dhe komunikimin (nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 42 orë, do të jenë për trajtimin e lëndës së re, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 18 orë, do të shërbejnë për përpunimin e njohurive; me përpunim do të kuptojmë, p.sh.: përforcimin e informacionit të marrë në temat përkatëse ose ushtrime për mendimin kritik rreth këtij informacioni) dhe 25 orë për aktet dhe funksionet e komunikimit (nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 18 orë mësimore, do të shërbejnë për njohuritë e reja, kurse 30% e tyre, d.m.th. 7 orë mësimore, do të përdoren për përpunimin e njohurive. Këtu mësues/i,-ja bën përpunim njohurish për integrimin tërësor të lëndës, d.m.th. ai jep detyra komplekse, ku pasqyrohen njohuritë e përfuara sipas aftësive dhe objektivave në një kapitull.).

Orët e përgjithshme për përpunimin e lëndës janë 31 orë, nga të cilat 5% e tyre, d.m.th. 6 orë, do të përdoren për përpunimin e të gjithë lëndës, ku vlerësimi tërësor i lëndës zë vendin e tij (p.sh.: 3 orë mund të përdoren për përsëritjen dhe 3 orë për vlerësimin me shkrim e me gojë të dijeve që kanë përfutuar nxënësit gjatë procesit të nxënies).

Formimi gjuhësor zë 23 orë. Janë kryesisht orë në të cilat mësues/i,-ja shtjellon, në bashkëveprim me nxënësit,-et njohuri gramatikore dhe ushtrime gjuhësore gramatikore e leksikore (nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 16 orë mësimore, do të shërbejnë për trajtimin e strukturave të reja, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 7 orë, do të shërbejnë për rimarrjen, përpunimin dhe përforcimin e tyre).

Përpunimi i njohurive

Përpunimi i njohurive përmban:

- përsëritjen e njohurive bazë (konceptet themelore);
- testimin e njohurive bazë;
- integrimin e njohurive të reja të lëndës me njohuritë e fituara më parë;

- integrimin e aftësive të reja me njohuritë e lëndëve të tjera (ndonëse këto integrame do të përshkojnë zhvillimin e çdo ore mësimore, gjatë përpunimit u duhet kushtuar kohë e posaçme);
- përsëritjen vjetore;
- testimin vjetor (nuk është i detyruar).

Gjatë përpunimit të njohurive duhet t'u kushtohet kohë e posaçme kultivimit të:

- aftësive të përgjithshme, si: të komunikimit, të menaxhimit të informacionit, të zgjidhjeve problemore dhe të menduarit kritik e krijues;
- aftësive gjuhësore, të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit dhe të shkruarit;
- formimit të qëndrimeve, si: qëndrimi etiko-social, qëndrimi gjatë punës në grupe të vogla nxënësish etj.

Në orët mësimore që i përkasin përpunimit të njohurive, mësues/i,-ja zhvillon edhe tema me nismën e tij/saj ose me kërkesën e vetë nxënësve. Këto tema mund të pikënisjen nga ngjarje aktuale ose thjesht nga kureshtja e nxënësve.

Gjatë orëve të përpunimit të njohurive, nxënësve duhet t'u krijohet mundësia të punojnë detyra tematike e projekte kurikulare, të zgjidhin situata problemore nga jeta etj.

Pjesë e përpunimit të njohurive është rishqyrtimi vjetor, i cili ka për qëllim të nxjerrë në pah dhe të përforcojë konceptet e metodat themelore të kësaj lënde.

Metoda dhe strategji të mësimdhënies/nxënies.

Mësues/i,-a është i/e lirë të përdorë një larmi metodash e strategjish të mësimdhënies/ nxënies për t'ua përshtatur nevojave të nxënësve në klasa të ndryshme. Ai/ajo i kombinon këto metoda gjatë procesit mësimor dhe i përshtat ato në bazë të zhvillimit në rritje të kompetencave gjuhësore dhe të zhvillimit të pavarësisë së nxënës/it,-es në vijueshmëri të këtij procesi.

Mësimdhënia ka në qendër të saj metodën e komunikimit, metoda me bazë detyrën, metoda funksionale dhe atë të situatave sa më afër jetës reale etj. Këto metoda realizohen nëpërmjet strategjive dhe teknikave të ndryshme, sipas aftësive gjuhësore (të dëgjuarit, të folurit, të lexuarit, të shkruarit).

Në këtë nivel gjuhësor zbatohen të gjitha strategjitë për katër aftësitë gjuhësore, por ato përshkallëzohen nga niveli në nivel në varësi të objektivave.

Të dëgjuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të dëgjuarit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- të mbajë shënime gjatë dëgjimit;
- të klasifikojë çështjet që dëgjon;
- të përqendrohet e të zbulojë detaje specifike;
- të hamendësojë çfarë flitet në magnetofon;
- të arsyetojë mbi bazë të asaj që dëgjon;
- të përdorë njohuritë e tij/e saj të mëparshme;
- të bëj lidhje mes asaj që dëgjon dhe materialit pamor;
- të dëgjojë një tregim, këngë etj. disa herë, për të kuptuar idenë kryesore, duke u përqëndruar në fjalët e rëndësishme, në rastin kur nuk kupton gjithçka;
- të përqendrohet te kërkesa e dëgjimit;

- të vëre qëllime dhe objektiva për zhvillimin e aftësisë së dëgjimit;
- të përpiqet që gjatë dëgjimit të kuptojë referencat kulturore, jo të njohura për të, duke përdorur kontekstin, për të hamendësuar kujt ato i referohen.

Të folurit

Për të zhvilluar aftësinë e të folurit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- t'i kërkojë folësit të përsërisë çfarë tha, në rast moskuptimi;
- të mos ndalojë plotësisht ligjërimin, kur nuk di një fjalë ose shprehje, por të përdorë shprehje e fjalë të njohura;
- të përdorë shprehje si: Mm, Ëëll, Kind of, Sort of etj., me qëllim që të fitojë kohë për gjetjen e fjalës së duhur;
- të përsërisë një pjesë të asaj çka thotë bashkëfolësi, për të miratuar se biseda ndërmjet tyre po përcillet në mënyrë të drejtë kuptimore;
- të pyesë bashkëbiseduesin për të bërë të qartë atë që është thënë.

Të lexuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të lexuarit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- të kërkojë të dhëna që e ndihmojnë për të parashikuar përmbajtjen e tekstit, si: figura, titulli i mësimit, dy rreshtat e parë të mësimit;
- të lexojë tekstin për herë të dytë, që të nxjerrë kuptimin e fjalëve të panjohura;
- të lexojë pyetjet rreth tekstit dhe të mendojë për përgjigjet e mundshme;
- të gjejë përgjigjet e pyetjeve në tekst, duke përcaktuar paragrafin që u përket pyetjeve;
- të lexojë tekstin dhe të nxjerrë kuptimin kryesor;
- të përdorë përshkrimin me fjalë të njohura, kur nuk di kuptimin e një fjale të dhënë;
- të përdorë fjalë të tilla si: Right, Absolutely, Exactly etj., për të treguar interes dhe vëmendje ndaj bashkëbiseduesit;
- të bëjë bisedë të ndërsjellë me bashkëbiseduesin;
- të mbajë shënime gjatë një bisede ose diskutimi, për të përmbledhur mendimin e tij.

Të shkruarit

Për të zhvilluar aftësinë e të shkruarit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- të mbajë shënime për informacionin që i duhet të përfshijë në detyrën e caktuar;
- të planifikojë paragrafët, duke shkruar idenë kryesore të secilit paragraf;
- të plotësojë paragrafët me informacion mbështetës, si: shembuj, sqarime etj.;
- të kontrollojë lidhjen logjike të paragrafëve, duke përdorur lidhëzat përkatëse;
- të redaktojë shkrimin e tij ose të këmbëjë punën e tij me atë të shokut.

C. Parime për zbatimin e programit

Zbatimi i programit mbështetet në parimet e mëposhtme:

Vendosja e nxënës/it,-es në qendër të vëmendjes

Programi i gjuhës frënge për klasën e 11^{të} rrit njohuritë gjuhësore të nxënës/it,-es përmes temave që i përshtaten interesave dhe nevojave të tij/saj gjuhësore dhe shoqërore.

Objektivat që programi vendos janë të përshkallëzuara dhe i përshtaten aftësive moshore të tij/saj.

Strategjitë e parashikuara nxisin ndërveprimin gjuhësor dhe komunikativ, duke e përfshirë nxënës/in,-en edhe në organizimin e veprimtarive dhe përdorimin e teknikave që i përshtaten atij/asaj.

Krijimi i mjedisit të të nxënëtit

Shkolla dhe mësues/i,-ja krijojnë një ambient fizik, emocional dhe akademik, që mbështetin të nxënëtit bashkëkohor dhe rrisin efektshmërinë, duke krijuar një atmosferë sfiduese dhe konkurruese.

Krijimi i mjedisit të përshtatshëm të të nxënëtit lehtëson përdorimin e formave të bashkëpunimit në klasë, si p.sh.: punën në çifte apo në grupe.

Organizimi i klasës

Mësues/i,-ja kujdeset për aspektet organizative të mësimdhënie/nxënies. Për ta lehtësuar mësimdhënien/nxënien, ai/ajo gjen mënyra frytdhënëse gjatë organizimit të veprimtarive, të orës së mësimi, sigurimit dhe sugjerimit të materialeve burimore për nxënësit etj.

Në mësimdhënien bashkëkohore mësues/i,-ja luan rolin e mbikëqyrësit. Gjatë përfshirjes së nxënës/it,-es në procesin e nxënies, mësues/i,-ja vendos një marrëdhënie bashkëpunimi, duke i qartësuar nxënësit dhe duke marrë mirëkuptimin e tyre për atë çfarë ndodh në klasë. Kjo nënkupton sqarimin e rregullave të radhës së punës dhe përgjegjësiive të nxënësve në procesin e kryerjes së veprimtarive.

Mësues/i,-ja sugjeron dhe siguron përdorimin e mjeteve audiovizuale, elektronike dhe ndihmon nxënës/in,-en në përdorimin e formave të ndryshme të teknologjisë informative brenda dhe jashtë klase.

Gjatë planifikimit dhe organizimit të veprimtarive, mësuesi ka në qendër të vëmendjes në këtë fazë të zhvillimit gjuhësor dhe formimit intelektual, nxitjen e mendimit kritik.

Të mësuarit bashkëveprues

Mësues/i,-ja siguron ndërveprimin gjuhësor dhe bashkëpunimin mes nxënësve gjatë organizimit të veprimtarive në klasë. Ai/ajo përdor forma të larmishme që i përshtaten nivelit dhe veçorive individuale të nxënësve. Ato variojnë nga ndërveprimi në çift apo në grup, në debatin e hapur për gjithë klasën, ku mësues/i,-ja ndërhyt të nxënësit pjesëmarrjen ose të monitorojë pyetjet e hapura me disa përgjigje të sakta. Këto forma i bëjnë nxënësit më bashkëveprues, më të pavarur në shprehjen e mendimit të tyre dhe respektimin ndaj ideve të të tjerëve. Gjithashtu, gjatë bashkëpunimit për kryerjen e detyrave në grup,

nxënësit mësohen të ndajnë dhe të mbajnë përgjegjësi për produktin e përbashkët. Ky kontekst nxit dhe zhvillon aftësitë gjuhësore në mënyrë të natyrshme duke përfituar nga njohuritë e të tjerëve, si dhe duke korrigjuar veten dhe të tjerët.

Përdorimi i gjuhës në klasë

Në këtë nivel gjuhësor, përdorimi i gjuhës frënge është një domosdoshmëri për përmirësimin e mëtejshëm të të gjithë aftësive gjuhësore, jo vetëm për kryerjen e veprimtarive gjuhësore, përthithjen e përmbajtjes, por edhe për dhënien e udhëzimeve. Mësues/i,-ja përdor gjuhën amtare për të shmangur keqkuptime, keqpërdorime dhe keqinterpretime të gjuhës frënge.

Të mësuarit e gramatikës

Komunikimi në gjuhë të huaj mbështetet në njohjen dhe përdorimin e njohurive gjuhësore, të cilat janë në nivelin B1.2 përdoren në kontekste më të ndërlikuara.

Njohuritë gjuhësore janë në shërbim të përfundimit të materialit të ri, ku trajtohen përmbajtja dhe veprimtaritë komunikuese në përdorimin e funksioneve gjuhësore që mësohen. Nëse deri në këtë nivel gjuhësor, përparësi i është dhënë rrjedhshmërisë në komunikim, në klasën e 11te, tendenca shkon drejt saktësisë gjuhësore.

Qortimi i gabimeve

Megjithëse saktësia gjuhësore ka përparësi për të siguruar një komunikim të qartë në gjuhën frënge, qortimi i gabimeve bëhet me shumë kujdes, në mënyrë që të mos dekurajohen nxënësit gjatë shprehjes së tyre në gjuhën frënge.

Mësues/i,-ja ndërhyt vetëm atëherë kur praktikohen struktura gjuhësore të caktuara dhe më rrallë, kur nxënësit janë të përfshirë në debate dhe diskutime. Shpesh mësues/i,-ja dokumenton gabimet e përsëritura dhe, kur është e nevojshme, përshtat një sërë teknikash për shmangien e tyre.

Puna e diferencuar me nxënësit

Meqë niveli i aftësive gjuhësore të nxënësve është i ndryshëm në klasë, mësues/i,-ja ndërton punë të diferencuar për të arritur objektivat për klasën e 11te. Për arsye të temperamenteve të ndryshëm psikologjik dhe të aftësive percptuese individuale të nxënësve, mësues/i,-ja përdor një larmi teknikash, metodash, strategjish apo forma vlerësimi për të lehtësuar përfundimin e gjuhës, si p.sh:

- të dëgjojë me kujdes nxënësit kur flasin dhe t'u japë përgjigje në kohën e duhur;
- të ndjekë ecurinë e çdo idividi duke mbajtur shënime përkatëse;
- të ndajë përgjegjësitë e nxënësve për veprimtaritë individuale apo në grup;
- të japë vazhdimisht përshkrime të punës së nxënësve;
- të kërkojë prej tyre vlerësime të punës së tij/saj, me qëllim që të reflektojë ndaj dobësive;
- të motivojë nxënësit në mënyrë të barabartë;

- të nxisë pjesëmarrjen e nxënësve indiferentë në punën në grup dhe të nxjerrë në pah punën e tyre në klasë.

7. VLERËSIMI I NXËNËSIT

Zbatimi me rigorozitet i udhëzimeve për përdorimin e programit të klasës së 11^{të} bën të mundur vënien në praktikë të një mënyre vlerësimi bashkëkohore të dijeve të nxënës/it,-es, d.m.th. me bazë vlerësimin komunikativ me shkrim dhe me gojë gjatë gjithë procesit mësimor. Kjo metodë vlerësimi, mbështetur në Kuadrin e Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët dhe në Portofolin Evropian për Gjuhët, jo vetëm përshkon gjithë procesin mësimor, por shërben edhe për përmirësimin e këtij procesi.

Kur vlerësimi mbështetet në aktivitetet e organizuara në klasë, të parashikuara në program, në përputhje me objektivat e tij, ai siguron:

- një matje të rregullt të ecurisë së nxënës/it,-es në gjuhën frënge;
- një informacion për rivlerësim të përmbajtjes lëndore, si dhe cakton detyrat për të ardhmen;
- një përmirësim të njohurive të nxënës/it,-es;
- një përgjegjshmëri të të gjithë pjesëmarrësve në procesin e mësimdhënies/nxënies (nxënës, mësues të gjuhës frënge dhe ndërlëndorë, drejtorja e shkollës, inspektori i arsimit për gjuhën frënge dhe detyrimisht edhe prindërit).

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësuesi nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënës/in,-en për ata objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program.

Objektiv i vlerësimit nuk janë vetëm njohuritë dhe aftësitë, por edhe qëndrimet e nxënësve, si qëndrimet etiko-sociale në përgjithësi dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët, në veçanti. Vlerësimi i nxënës/it,-es duhet të jetë sa më objektiv dhe i matshëm. Asgjë nuk është më nxitës, sesa suksesi i arritur duke u përballur me gjendjen reale në të cilën ndodhet një nxënës/e.

Mësues/i,-ja monitoron dhe vlerëson detyrat, duke përcaktuar objektiva të qartë.

Mësues/i,-ja përdor vetë dhe ndihmon edhe nxënësit që të përdorin një larmi mënyrash vlerësimi.

Vlerësimi mund të organizohet në disa forma:

Vlerësimi i dijeve (ose i niveleve), ku përfshihet vlerësimi i objektivave specifike. Ky vlerësim ka lidhje me atë çka është mësuar gjatë një jave, muaji ose semestri, pra me punën që është bërë me tekstin dhe programin. Vlerësimi i dijes është i bazuar në orën e mësimit. Kështu, ai i përgjigjet një vështrimi të brendshëm. Ky lloj vlerësimi është pozitiv për faktin se është më afër përvojës së nxënës/it,-es

Vlerësimi i kapaciteteve (ose i zbatimit të aftësive, ose i performancës) që është vlerësimi i asaj çka nxënësit mund të bëjnë ose dinë në raport me zbatimin e saj në jetën e përditshme dhe i lejon çdonjërit të pozicionohet aty ku e meriton, pasi rezultatet janë mëse të dukshme.

Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Nxënës/i,-ja vlerësohet me notë, ndërsa demonstroi arritjet e tij/saj me gojë, me shkrim, ose nëpërmjet veprimtarish e produktesh të tjera, si: vallëzon, eksperimenton, prodhon një maket etj.

Vlerësimi me shkrim dhe me gojë klasifikohet në:

Vlerësim formues, me anë të të cilit merret informacion rreth asaj që është arritur nga nxënës/i,-ja në formimin e tij/saj gjuhësor, në përputhje me objektivat e caktuar.

Vlerësim diagnostikues, i cili bëhet në mënyrë të vazhdueshme, për të marrë informacion rreth përgatitjes ditore dhe përvetësimit të materialit gjuhësor të dhënë më parë. Gjithashtu, ai jep informacion për efektivitetin e të nxënësve dhe ndihmon në ecurinë e mëtejshme të mësimdhënies/nxënies.

Vlerësim i planifikuar mbi bazën e realizimit të objektivave të nënlinjave, pra në bazë kapitulli. Ky vlerësim bëhet me notë dhe realizohet në fund të çdo mësimi përsëritës.

Vlerësim motivues, ndihmon për të nxitur dëshirën e nxënës/it,-es për mësimin e gjuhës frënge. Ky vlerësim është i vazhdueshëm dhe gjatë gjithë procesit mësimor. Mësues/i,-ja realizon këtë lloj vlerësimi duke gjetur shprehjet e duhura motivuese, si p.sh.: *mirë, shumë mirë* etj., dhe duke përdorur materiale që nxisin vlerësimin motivues të nxënësit, p.sh.: përgatitja e dosjes së arritjeve të nxënës/it,-es si pjesë e portofolit evropian të gjuhëve, ku ai vendos çertifikata, provime, projekte, dëshmi etj. që provojnë ecuri të tij në gjuhë.

Vlerësimi me notë

Vlerësimi i nxënës/it,-es bëhet me notë sipas sistemit të vlerësimit të vendosur nga MASH-i dhe AVA. Ky vlerësim nuk përfundon me vendosjen e notës. Ai përqëndrohet tërësisht në monitorimin dhe vlerësimin e njohurive të nxënësve të përfuara në vazhdimësi, si dhe të rezultateve të arritura gjatë procesit të mësimdhënies/nxënies.

Mësues/i,-ja vlerëson nxënës/in,-en me notë gjatë vitit shkollor, ndërsa ai/ajo demonstroi zotërimin e njohurive dhe aftësive, si dhe qëndrimet të cilat janë parashikuar të kurrikula e gjimnazit dhe programet e lëndëve ose të moduleve.

Lëndët e kurrikulës bërthamë dhe të asaj me zgjedhje, modulet lëndore dhe ato profesionale, projektet kurrikulare shkollore, pra, të gjitha veprimtaritë e të nxënësve për të cilat formulohen paraprakisht objektivat e të nxënësve, vlerësohen me notë.

Në punimet e nxënësve në grupe të vogla, është mësuesi që paracakton peshën e vlerësimit me notë të grupit në tërësi dhe atë të secilit nxënës në veçanti.

Vlerësimi përfundimtar

Në përfundim të semestrit të parë, për çdo nxënës/e dhe lëndë përllogaritet nota semestrale dhe në përfundim të vitit shkollor, nota vjetore.

Nota e semestrit të parë dhe ajo vjetore përllogariten duke pasur si të dhëna fillestare të gjitha notat e nxënës/it-es të shënuara në regjistër.

Notat gjatë vitit shkollor nuk kanë të njëjtën peshë në njehsimin e notës semestrale dhe asaj vjetore. Peshë e një note përcaktohet nga lloji i saj.

Janë katër këto lloje:

- vlerësimet e përditshme,
- provimet periodike me shkrim,
- punimet e nxënësve,
- provimi përfundimtar (nëse mësuesi e zhvillon edhe këtë),

Duhet treguar kujdes që;

- Para testimit duhet bërë një model, që t'u tregohet nxënësve se si do të bëhet testimi.
- Caktohen më parë qëllimet e testimit për të kaluar më pas në zhvillimin e tij.
- Vlerësimi mund të jetë individual ose në grup.
- Në rastet kur testet hartohen me pyetje të llojeve të ndryshme, ato grupohen sipas llojit të tyre p.sh.: pyetje me zgjedhje të shumëfishtë bashkë, ato me çiftim bashkë e kështu me radhë.
- Është mirë që pyetjet në test të renditen sipas shkallës së vështirësisë së tyre. Zakonisht në një test, (p.sh.: në fund të një kapitulli) kërkohen që 40% të pyetjeve të jenë të nivelit të parë, 40% të nivelit të dytë dhe 20% të nivelit të tretë. Numri i pyetjeve në test varet nga ajo çka duhet testuar (një mësim, kapitull apo një koncept.)

Disa udhëzime për vlerësimin.

Është e domosdoshme që mësues/i,-ja të mos përdorë vetëm një formë vlerësimi, por larmi formash. Ato duhet t'u krijojnë nxënësve mundësi të vlerësohen në atë mënyrë që është e përshtatshme për çdo individ. Kështu, p.sh.: një nxënës/e përgjigjet më mirë me gojë, një tjetër me shkrim, njeri i shpreh bukur dhe me emocion mendimet në një pyetje të hapur, një tjetër jo dhe e ka të lehtë në pyetjet e mbyllura etj.

Vlerësimet e përfundimeve të nxënësve të trajtohen me kompetencë e jo si mesatare aritmetike e notave të vlerësimit formues.

Të kihet parasysh që përparimi i nxënës/it,-es dhe një gjykim përmbledhës në përfundim të periudhës bazuar në objektiva, përbën vlerësimin përfundimtar. Vonesat e dhënies së përfundimeve të vlerësimit dhe analiza e tyre nga mësues/i,-ja e ulin shumë vlerën e korrigjimit të gabimeve.

Shënimet të jenë të thjeshta, por të pasura. Është e domosdoshme që përveç regjistrit të klasës, mësues/i,-ja të mbajë shënime të tjera për punën e çdo nxënës/i,-e. Ato ndihmojnë në njohjen dhe në vlerësimin e arritjeve, në diagnostimin e në riparimin e vështirësive dhe lehtësojnë vlerësimet përmbledhëse.

Si përfundim

Vlerësimi i nxënësit përshkon gjithë procesin mësimor dhe shërben për përmirësimin e këtij procesi. Vlerësimi i nxënësit nuk ka për qëllim të vetëm vendosjen e notës dhe as nuk përfundon me vendosjen e saj.

Vlerësimi në lëndën e gjuhës se huaj do të fokusohet në aftësinë e zotërimit të koncepteve kyç të gjuhës se huaj dhe të aplikimit të këtyre koncepteve. Vlerësimi i aftësive do të vërë theksin në sjelljen e nxënësve në një punim të caktuar, sjelljen në grup dhe aftësinë e tyre për të përdorur burime të ndryshme për marrjen e informacionit në gjuhë të huaj si dhe vlerësimin në mënyrë kritike të këtij informacioni.

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësuesi nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënësit për ato objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program. Objektivi i vlerësimit nuk janë vetëm njohuritë dhe aftësitë, por edhe qëndrimet e nxënësve, si qëndrimet etike e sociale në përgjithësi dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët, në veçanti.

Mësues/i,-ja zhvillon vetë si dhe ndihmon nxënësit dhe së bashku zhvillojnë një larmi mënyrash vlerësimi.

Metodat e vlerësimit të përdorura në gjuhë të huaj do të përfshijnë:

- teste me shkrim për të kontrolluar arritjet e nxënësve në lidhje me objektivat e programit,
- monitorimin e punës në grup të nxënësve,
- punët eksperimentale, raportet e punës,
- projektet, prezantimet e kërkimeve.

Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Mësues/i,-ja nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve në çdo orë mësimore. Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë lirshëm si partnerë rreth përvetësimit të materialeve mësimore të zhvilluara në klasë dhe kryerjes së detyrave jashtë klase. Herë pas here, mësues/i,-ja duhet të vlerësojë me notë, duke ua bërë të qartë nxënësve, që në fillim, qëllimin e vlerësimit dhe kriteret e tij. Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin e nxënësve në komunikimin me shkrim dhe mund të realizohet jo vetëm me laps e letër, por edhe në rrugë elektronike. Mësues/i,-ja vlerëson nxënës/in,-en me notë për parashtrimet me shkrim në provimet periodike me shkrim dhe në prezantimet me shkrim të punimeve të tij/saj, të zhvilluara vetë ose në grup.

Mësues/i,-ja planifikon provime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimore, që përbëhen nga një apo disa kapituj, të cilët i bashkojnë objektiva të ndërlidhura të nxënit. Në përshtatje me qëllimin e vlerësimit me shkrim, ai/ajo përdor lloje të ndryshme testesh, që nga minitestet disa minutëshe për një objektiv të veçuar të nxënit, tek ato njëorëshe. Planifikohen teste me alternativa ose zhvillim, detyra tematike, projekte kurrikulare etj. Vlerësimi në gjuhë të huaj do të fokusohet në aftësitë e nxënësve në lidhje me të kuptuarit dhe përdorimin e këtyre njohurive.

Portofoli i nxënës/it.-es, si një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, është një koleksion i punimeve përgjatë vitit shkollor për lëndën. Portofoli i nxënës/it.-es mund të përmbajë provime me shkrim, detyra tematike, projekte kurrikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënës/i,-ja, ndërsa mësues/i,-ja rekomandon.

Çrregullime të diagnostikuara, si: disleksia, vështirësi të veçanta gjuhësore, p.sh.: të nxënësve të ardhur rishtas nga emigracioni, merren parasysh nga mësues/i,-ja, duke u mundësuar këtyre nxënësve të vlerësohen me mënyra të posaçme, përjashtuar vlerësimin me shkrim apo me gojë.

Vlerësim përfundimtar, që është vlerësim me notë e që finalizon arritjet e objektiveve të linjave dhe të nën-linjave për këtë grup-moshë.

Në punime të nxënësve me grupe të vogla, mësuesi parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit në tërësi dhe të secilit nxënës në veçanti.

Mësues/i,-ja nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve dhe vendosjen e notave në regjistër për secilën orë mësimore. Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë lirshëm, si partnerë, rreth përvetësimit të njohurive të fituara nga orët e kaluara dhe rreth mirëkryerjes së detyrave jashtë klase.

Herë pas here mësues/i,-ja duhet të vlerësojë me notë, duke ua bërë të qartë nxënësve që në fillim, qëllimin e vlerësimit dhe kriteret e tij.

Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin në komunikimin me shkrim dhe mund të realizohet jo vetëm me laps e letër, por edhe në rrugë elektronike.

Mësuesi vlerëson nxënës/in,-en me notë për parashtrimet me shkrim në provimet periodike me shkrim dhe në prezantimet me shkrim të punimeve të tij/saj, të realizuara vetë ose në grup.

Mësues/i,-ja planifikon provime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimore, që përbëhen nga një a disa kapituj, të cilët i bashkojnë objektiva të ndërlidhur të të nxënësit. Në përshtatje me qëllimin e vlerësimit me shkrim, mësues/i,-ja përdor lloje të ndryshme testesh, që nga minitestet pakminutëshe për një objektiv të veçantë të të nxënësit, deri tek ato njëorëshe; teste me alternativa ose zhvillim, detyra tematike, projekte kurrikulare etj. Një formë e parashtrimit me shkrim nga nxënësiti është dhe provimi përfundimtar.

Vetëvlerësimi:

Vetëvlerësimi është një tjetër element i rëndësishëm i vlerësimit në mësimin e gjuhës frënge, ku secili jep gjykimin për zotësinë e vet. Vetëvlerësimi është një plotësues i domosdoshëm i vlerësimit nga mësues/i,-ja dhe nga provimet, madje dhe nga prindërit e institucione të tjera vlerësuese. Vetëvlerësimi ka efekt kur:

- u referohet normave dhe kapacitetit që korniza e gjuhëve parashtron për grupmoshën e tyre,
- është i lidhur me një përvojë të veçantë, që mund të jetë ajo e kalimit të testeve.

Vënia e synimeve të qarta në program, mundëson vetëvlerësimin e tyre në vazhdimësi. Si mjet në vlerësim dhe vetëvlerësim shërben Portofoli Evropian i Gjuhëve (PEGJ), që me anë të tri pjesëve të tij: Pasaportës Gjuhësore, Biografisë gjuhësore dhe Dosjes, nxisin nxënësin të mendojë mbi nivelin e tij gjuhësor, duke vetëvlerësuar njohuritë e marra, dhe dokumentimin e arritjeve të tij gjuhësore të cilat mund të jenë: provime me shkrim, detyra tematike, çertifikata, projekte kurrikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare.

PEGJ-i është dokumenti që çdo nxënës që mëson një gjuhë ose ka mësuar një gjuhë, i cili është në shkollë ose jashtë saj, mund të shënojë njohuritë e tij gjuhësore dhe eksperiencat kulturore. PEGJ-i nxit çdo nxënës të mësojë më shumë gjuhë, edhe në nivele modeste dhe të vazhdojë t'i mësojë ato gjatë gjithë jetës. PEGJ-i nxit nxënësin të përmirësojë mësimin dhe kapacitetin e vlerësimit të aftësive të tij në fushën e gjuhëve. Përdorimi i PEGJ-it favorizon lëvizjen në Evropë duke informuar aftësitë për gjuhët në mënyrë të qartë dhe të krahasueshme në nivel ndërkombëtar. PEGJ-i kontribuon në mirëkuptimin reciprok në Evropë nëpërmjet eksperiencës së kulturave të tjera dhe me ndihmën e kapaciteteve të komunikimit në shumë gjuhë.

Nxënësit vlerësojnë punën e tyre në çifte. Më pas mësues/i,-ja dhe nxënësit bëjnë komentimin përfundimtar.

Nxënësit, gjithashtu, vlerësojnë punën e njëri-tjetrit në grupe, duke marrë role të ndryshme, madje dhe pa nevojën e ndihmës së mësuesit.

Nxënës/i,-ja mban shënim arritjet e tij/saj, duke përdorur edhe gjuhën amtare.

Mësues/i,-ja bisedon me nxënës/in,-en individualisht dhe i tregon arritjet.

Interesi më i madh i vetëvlerësimit qëndron në faktin se ai është faktor motivimi dhe ndërgjegjësimi; ai i ndihmon nxënësit të njohin pikat e tyre të forta dhe të dobëta dhe

kështu, të organizojnë më mirë të nxënësit e tyre. Nga vetëvlerësimi përfiton si nxënës/i,-ja, ashtu edhe mësues/i,-ja.